

**“INSA” AD – INDUSTRIJA SATOVA
SLUŽBA FINANSIJA**

**IZVEŠTAJ
O POSLOVANJU “INSA” AD ZA 2016 GODINU**

ZEMUN, Mart 2017 god.

SADRŽAJ

I	UVOD	3
1)	Opšti uslovi poslovanja	3
2)	Organizaciona struktura	4
3)	Poslovna aktivnost Društva	4
4)	Zaštita životne sredine	4
5)	Značajni događaji po završetku poslovne godine	4
6)	Planirani razvoj i aktivnosti istraživanja	4
7)	Postojanje ogranaka	4
8)	Otkup sopstvenih akcija	4
II	OSTVARENA PROIZVODNJA	5
III	FINANSIJSKI REZULTAT	6
IV	FAKTORI POSLOVANJA	7
1)	Osnovna sredstva	7
2)	Obrtna sredstva	7
3)	Zaposlenost i kvalifikaciona struktura	8
V	ISPLAĆENE BRUTO ZARADE	9
VI	ISKORIŠĆENOST RADNOG VREMENA	10
VII	PRESEK BILANSA	11

I UVOD

1) Opšti uslovi poslovanja

U cilju boljeg razumevanja i praćenja ostvarenog rezultata poslovanja u 2016 godini, navešćemo samo neke bitne, eksterne i interne faktore poslovanja i to:

- Tržište Srbije je otvoreno, izvršena je potpuna liberalizacija srpskog tržišta gde svako može da uvozi šta hoće. Tako je na programu vodomera registrovano nekoliko proizvođača, a koji u suštini nisu, već predstavljaju ino-firme i pod plaštom proizvodnje prepakuju robu i prodaju na tržištu Srbije po damping cenama, koje su ispod cena u dotičnim zemljama.
- Nabavka sve većeg broja materijala je uslovljena preko posrednika (a ne direktno od proizvođača), što dodatno poskupljuje repro-materijal uz avansno plaćanje ili deviznu klauzulu.
- Zakonska regulativa, „javnih nabavki“ onemogućava učešće na tenderima domaćim proizvođačima koji imaju neizmirene obaveze prema državi,
- Uslove tendra, takođe, diktiraju javna komunalna preduzeća koja su uglavnom kupci Insinih proizvoda,
- Uslove tendera, uglavnom, obezbeđuju kupca sa svim vrstama garancija, dok isporučilac robe nije obezbeđen ni sa jednim instrumentom iako robu daju na odloženo plaćanje bez kamata ili deviznih klauzula,
- Isporučka robe na odloženo plaćanje, isporučioća robe obavezuje i plaćanje PDV-a, što dodatno opterećuje poslovanje i tekuću likvidnost Inse, koja nema sopstvena obrtna sredstva za kreditiranje kupaca koja su uglavnom javna preduzeća. Ovaj raskorak između naplate i održavanja tekuće likvidnosti, Insa u znatnoj meri rešava uzimanjem bankarskih kredita.
- Cena bankarskih kredita je u Srbiji najveća u Evropi, čak i do 300% veća od zvanične inflacije. Rezultat ovakve monetarne politike je izvlačenje kapitala iz privrednih subjekata, a time i ugrožavanje privrednih subjekata.
- Pooštrena finansijska disciplina koja insistira da privredni subjekti moraju redovno obračunavati i plaćati poreze, doprinose i razne takse, bez obzira na tržišne uslove, ciklus reprodukcije i tekuću likvidnost, iako su ove obaveze veće nego u evropskim zemljama.
- Izvozni programi nemaju nikakvu monetarnu podršku u smislu izvoznih stimulacija i povoljnih kredita.

2) Organizaciona struktura

Insa je organizovana kao akcionarsko otvoreno društvo od 2006 godine.

Organizacija poslovanja je izvršena kroz četiri ključna sektora i to:

- a) Tehničko proizvodni sektor
- b) Komercijalni sektor
- c) Ekonomsko finansijski sektor
- d) Sektor za kvalitet

U okviru navedenih sektora poslovi su grupisani po odeljenjima i izvršiocima.

Na čelu akcionarskog društva se nalazi Skupšina Društva, Nadzorni odbor, Izvršni odbor, Generalni direktor. Delokrug rada i ovlašćenja ovih organa je regulisan statusom društva.

3) Poslovna aktivnost Društva

Osnovna delatnost društva je proizvodnja mernih instrumenata za protok vode, gasa, vremena i drugih fluida, kao i proizvoda po specifičnim narudžbinama.

Za postojeću proizvodnju AD Insa ima iskusne kadrove.

4) Zaštita životne sredine

AD Insa je proizvođač preciznih instrumenata više od 60 godina i nikad se nije desio ekološki incident i raspolaže neophodnim sredstvima za ovu vrstu proizvodnje, tako da ne postoje rizici od zagađivanja okoline.

5) Značajni događaji po završetku poslovne godine

AD Insa nema značajnih događaja po završetku poslovne godine.

6) Planirani razvoj i aktivnosti istraživanja

AD Insa u granicama svojih mogućnosti prati svetski trend razvoja u postojećem programu mernih instrumenata.

Poseban akcenat je usmeren na usavršavanje programa vodomera sa daljinskim očitavanjem svih gabarita.

7) Postojanje ogranaka

AD Insa nema ogranke.

8) Otkup sopstvenih akcija

AD Insa je tokom 2015 godine otkupila 2908 sopstvenih akcija u vrednosti od 3.059.000 dinara.

II OSTVARENA PROIZVODNJA

AD Insa je u 2016 godini u odnosu na 2015 godinu ostvarila sledeći obim proizvodnje:

Vrsta proizvoda		2015	2016	Index
I Vodomeri				
1.	Kućni	38.488	47.093	122
2.	Industrijski	1.076	1.279	118
3.	Mehanizam kućnog vodomera	136.675	150.043	109
4.	Mehanizam industrijskog vodomera	86	/	/
5.	Servis vodomera - kućni	35.873	42.897	119
6.	Servis vodomera - industrijski	/	950	/
II Ostali proizvodi				
1.	Budilnik	1.255	2.062	164
2.	Šah sat	1.622	893	55
3.	Štoperica	1.050	1.050	/
4.	Gasomeri sa servisom	1.832	3.656	199
5.	Mehanizam B92;B93	7.610	54.692	719
6.	Traktometri	4.196	3.621	86

Iz datih podataka o fizičkom obimu proizvodnje u 2016 godini, mogu se izvući sledeći zaključci:

- Proizvodnja kućnih vodomera je porasla za 22%, dok je rast industrijskih vodomera iznosio 17%, a servis vodomera je iznosio 19%.Ove činjenice upućuju na zaključak da vodomerski program iz godine u godinu ima trend rasta.
- Takođe se zapaža rast proizvodnje budilnika za 64%, gasomera 99% i bustera 619%. Posebno je interesantan program bustera koji u prethodnim godinama nije imao kontinuitet, a značajno utiče na finansijski rezultat Inse. Očekuje se da će ovaj program i u 2017 godini imati tendenciju rasta.
- Do smanjenja je jedino došlo na programu traktometra za 14%. Do ovog smanjenja je došlo iz razloga što dva najveća kupca IMT i IMR prestaju sa radom. Za očekivati je da će ovaj program i dalje opadati.

Na osnovu iskazanih podataka o ostvarenoj proizvodnji može se izvući zaključak da je Insa na ključnim programima ostvarila povećanje proizvodnje.

Na osnovu gornjih podataka o ostvarenoj proizvodnji Insa AD je ostvarila finansijski rezultat koji iskazujemo u nastavku informacije.

III FINANSIJSKI REZULTAT

Tokom 2016 godine Insa AD je u odnosu na 2015 godinu ostvarila sledeći finansijski rezultat:

		2015		2016		Index
		Iznos	%	Iznos	%	
1		2	3	4	5	6
I	UKUPAN PRIHOD	508.993	100	572.215	100	112
	1. Poslovni prihodi	424.289	95,1	548.856	95	113
	2. Finansijski prihodi	4.844	/	2.152	/	044
	3. Ostali prihodi	19.860	3,9	21.207	3	106
II	UKUPNI RASHODI	499.262	100	561.456	100	112
	1. Poslovni rashodi	480.234	96	537.132	95	111
	- Nabavna vrednost robe	13.426	/	11.711		87
	- Troškovi materijala	190.337	38	214.850	38	112
	- Troškovi zarada	170.557	34	185.652	33	108
	- Amortizacija	22.953	4	22.293	3	97
	- Troškovi goriva	24.849	4	26.095	4	105
	- Troškovi proizvodnih usluga	33.982	6	46.384	8	136
	- Nematerijalni troškovi	22.646	4	24.451	4	107
	- Ostali poslovni rashodi	1.484	/	5.691		383
	2. Finansijski rashodi	16.747	3	14.160		84
	- kamate	12.949		8.454		65
	- negativne kursne razlike	3.423		4.705		
	- ostalo	375		1.001		266
	3. Ostali rashodi	2.281		10.164		445
III	DOBIT IZ POSLOVANJA	9.731		10.759		110
	- Poreski rashod perioda	2.131		2.853		
	- Odloženi poreski rashodi perioda	1.050		1.405		
IV	NETO DOBITAK	6.550		6.501		99

Iz datih podataka o ostvarenom finansijskom rezultatu mogu se izvući sledeći zaključci:

- Ukupan prihod je povećan za 12% ili za 63/miliona dinara, dok su ukupni rashodi porasli za 12% ili za 62/miliona dinara, što ukazuje na približno isti rast prihoda i rashoda. Međutim treba ukazati da rast ukupnih prihoda od 12% je sporiji od rasta proizvodnje koja iznosi oko 20%.
- Učešće pojedinih troškova u ukupnim troškovima (materijala i LD) je ostalo u istom odnosu kao i prethodne godine. Drastično povećanje troškova od 36% je došlo kod proizvodnih usluga a smanjenje od 16% je ostvareno kod finansijskih rashoda zahvaljujući reprogramu kratkoročnih kredita u dugoročne pod povoljnim uslovima.
- Takođe treba konstatovati da je INSA AD u 2016 godini ostvarila prihod od izvoza robe u iznosu od 1.035.223 EUR-a.
- Mora se konstatovati da je INSA AD poslovnu 2016 godinu završila sa ostvarenim neto dobitkom od 6,5/miliona dinara što je na istom nivou kao prethodne godine iako je dobit iz poslovanja veća za 10%, ali zbog uvećanih poreza neto dobitak je manji za 1% nego prethodne godine.

IV FAKTORI POSLOVANJA

1) Osnovna sredstva

Red. broj	Vrsta osnovnih sredstava	Nabavna vrednost	Otpisana vrednost	Sadašnja vrednost	% otpisa
1	2	3	4	5	6 (4:3)
1	Zemljište	12.473	/	12.473	/
2	Građevinski objekti	445.628	338.591	107.037	75
3	Oprema	615.439	551.022	64.417	89
Ukupno:		1.073.540	889.613	183.927	82

Na osnovu iskazanih podataka se uočava ukupna otpisanost osnovnih sredstava je 82%. Međutim zabrinjava činjenica da je oprema otpisana čak 89% što upućuje na zaključak da se ulaganje u opremu nedovoljno vrši i da će održavanje postojeće opreme zahtevati veća ulaganja u narednim periodima. Tokom 2016 godine u održavanje osnovnih sredstava je utrošeno 12,4/miliona dinara, dok su troškovi amortizacije iznosili 22,3/miliona dinara iz čega proizilazi da se 10/miliona dinara amortizacije koristi za održavanje tekuće likvidnosti.

Takođe se mora konstatovati da na veliki procenat otpisanih osnovnih sredstava u znatnoj meri utiče pored zastarelosti i visoka stopa otpisa, što automatski smanjuje vek upotrebe istih.

2) Obrtna sredstva

Red. broj	Vrsta obrtnih sredstava	Vrednost		Index
		2015	2016	
1	2	3	4	5 (4:3)
I Zalihe				
1	Materijala	67.683	74.485	110
2	Nedovršene proizvodnje	90.931	87.310	96
3	Gotovih proizvoda	61.895	58.812	95
4	Robe	5.375	2.394	44
5	Stalna sredstva namenjena prodaji	12.404	6.202	50
Ukupno I		238.288	229.203	96
II Ostala obrtna sredstva				
6	Dati avansi	24.855	20.310	81
7	Kratkoročna potraživanja	97.849	71.267	72
8	Kratkoročni finansijski plasmani	3.121	14.719	471
9	Gotovina i hartije od vrednosti	19.203	20.725	107
10	Ostala potraživanja	/	/	/
Ukupno II		145.028	127.021	87
Svega : I+II		383.316	356.224	92

Iz datih podataka o angažovanju obrtnih sredstava u 2016 godini u odnosu na 2015 godinu mogu se izvući sledeći zaključci:

- Ukupna obrtna sredstva su smanjena za 8%, ili za 27/miliona dinara
- Smanjenje kod čvrstih zaliha iznosi 4% i sve pozicije su smanjene sem materijala koji se povećao za 10%..
- Kod ostalih pozicija najveće smanjenje je na kupcima i iznosi 28% ili 26,5/miliona dinara, što ukazuje na dobru naplatu potraživanja.
- Takođe smanjenje obrtnih sredstava se pozitivno odražava na tekuću likvidnost.
- Takođe treba istaći i pored smanjenja angažovanih obrtnih sredstava, ona su i dalje visoka za postojeći obim proizvodnje i sopstvenih mogućnosti finansiranja istih.
- Uzroci velikog obima angažovanja sredstava su raznovrsni i mnogobrojni među kojima su najvažniji: Tenderska prodaja na odloženo plaćanje, struktura i obim proizvodnih serija, tržišni uslovi nabavke materijala i zakonska regulativa
- Ovako visoko angažovanje obrtnih sredstava Insa AD u najvećoj meri finansira iz bankarskih kredita.

3) Zaposlenost i kvalifikaciona struktura

Kvalifikacija	Broj zaposlenih		% učešća	Index
	2015	2016		
I	2	3	4	5 (3:2)
VSS	23	23	10	100
VS	13	13	5	100
SSS	68	74	32	108
NSS	1	1	/	100
VK	20	21	9	105
KV	71	66	29	92
PK	20	20	8	100
NK	5	7	3	140
Ukupno:	221	225	100	101

Iz datih podataka se vidi da je Insa u 2016 godini imala povećanje zaposlenih za 1% ili za četiri radnika.

Posmatrajući ukupnu fluktuaciju radnika po kvalifikacionoj strukturi, može se konstatovati da nije bilo ozbiljnih fluktoacija, što je dobro sa stanovišta stabilnosti poslovanja.

Najveće povećanje zaposlenih je bilo sa SSS od 8% ili za 6 radnika, dok je najveće smanjenje bilo kod KV radnika za 3% ili za 5 radnika.

Tokom 2016 godine Insu je napustilo 15 radnika, a primljeno 28 radnika.

V ISPLAĆENE BRUTO ZARADE

U nastavku informacije iskazujemo isplaćene bruto zarade za 2016 godinu po mesecima, uporedo sa LD Grada Beograda i Republike Srbije:

2016 godina Mesec	Privreda Beograd	Privreda Srbije	Insa	Index	
				4:2	4:3
I	2	3	4	5	6
Januar	69.585	55.763	53.711	0,77	0,96
Februar	76.453	61.279	54.287	0,71	0,89
Mart	79.380	63.029	57.412	0,72	0,91
April	83.095	67.464	53.001	0,64	0,79
Maj	76.048	60.520	55.545	0,73	0,92
Jun	78.653	64.019	57.931	0,74	0,90
Jul	79.565	63.699	55.841	0,70	0,88
Avgust	78.230	62.474	59.304	0,76	0,95
Septembar	80.759	64.150	58.664	0,73	0,91
Oktobar	77.752	62.414	58.633	0,75	0,94
Novembar	78.598	63.061	70.587	0,90	1,12
Decembar	90.955	73.641	61.102	0,67	0,83
Prosek 2015	76.216	61.145	53.199	0,70	0,87
Prosek 2016	83.502	63.474	58.001	0,69	0,91
Povećanje 2016 god. u odnosu na 2015 god.	105,41	103,81	109,03		

Iz datih podataka o isplaćenim bruto ličnim dohocima u 2016 godini mogu se izvući sledeći zaključci:

- Insa AD po isplaćenim LD zaostaje za Privredom Beograda za 31% a za Privredom Republike Srbije za 9%, iako je Insa u 2016 godini imala brži rast od Beograda i Republike.
- Uporedne podatke o isplaćenim bruto LD treba uslovno posmatrati iz sledećih razloga:
 1. Podaci o isplaćenim ličnim dohocima su statistički tj.nema podataka o firmama koje ne isplaćuju LD i koliki broj radnika u njima radi.
 2. Zvanični podaci ukazuju na 20% privrednih subjekata, različitih delatnosti, redovno isplaćuju LD, samo po sebi ukazuje da su objavljeni podaci o prosečnim LD felerični i neupotrebljivi.
 3. Takođe, učešće proizvodnje u privredi Beograda i Republike je sve manje, što dodatno iskrivljuje sliku o prosečnim LD.
 4. Sve manji broj proizvodnih fabrika radi i sve veći broj radnika ostaje bez posla, posebno onih sa niskim primanjima, što po automatizmu povećava prosek.
 5. Podaci o isplaćenim LD u industriji (metalski kompleks) gde Insa spada se ne objavljuju, a koji su najmerodavniji za poređenje.
 6. U masu bruto LD ulaze i razna druga davanja kao što su: otpremnina, jubilarne nagrade, pomoć u slučaju smrti, prevoz zaposlenih, službena putovanja, dnevnice i dr.

VI ISKORIŠĆENOST RADNOG VREMENA

Red.broj	Elementi	2015	2016	Index	% učešća
1	2	3	4	5 (4:3)	6
1	Ukupni časovi	467.571	462.163	0.99	100
2	Časovi na radu	399.180	390.176	0.98	84.42
a)	Ukupni časovi - odsutni	68.391	71.987	1.05	15.58
	- bolovanje do 30 dana	11.953	11.824	0.99	2.56
	- bolovanje na teret zavoda	6.472	11.630	1.80	0.35
	- godišnji odmor	30.124	33.176	1.10	7.18
	- ostalo (državni praznik)	19.842	15.357	0.77	3.32
3	Prosečan broj odsutnih sa god. odmorom	24	25	1.04	
4	Prosečan broj odsutnih bez god.odmora	13	14	1.08	

Podaci o iskorišćenosti radnog vremena u 2016 godini u odnosu na prethodnu godinu ukazuju na sledeće:

- Ukupan fond časova je smanjen za 1%, a časovi na radu za 2%.
- Ukupna odsutnost sa posla je veća za 5%. Najveća odsutnost se odnosi na bolovanja koja su povećana za 80 % što ukazuje na činjenicu da je Insa sa sve većim brojem starih radnika gde su žene zastupljene sa sve većim procentom.
- Prosečan broj odsutnih radnika bez godišnjih odmora je iznosio 14 radnika i teško je očekivati neko drastično smanjenje.

VII PRESEK BILANSA

AKTIVA		31.12.2015	31.12.2016	Index	PASIVA		31.12.2015	31.12.2016	Index
I	Stalna sredstva	175.451	201.115	114	I	Izvori stalne imovine	489.492	502.733	102
1	Nematerijalna ulaganja	2.964	2.492		1	Osnovni kapital	305.655	305.655	
2	Nekretnina i oprema	159.014	185.316	116	-	Akcijski kapital	298.375	293.375	
-	Zemljište	12.473	12.473		-	Ostali kapital	7.280	7.280	
-	Gradevinski objekti	104.370	107.103		2	Neraspoređena dobit	14.429	20.930	145
-	Oprema	40.846	64.317		3	Gubitak	/	/	
3	Dugoročni fin.plasmani	13.473	13.307		4	Dugoročne obaveze	169.408	176.148	103
II	Obrtna sredstva	386.016	360.892	93	II	Kratkoročne obaveze	92.121	64.956	70
1	Zalihe	263.143	249.513	94	1	Kratkoročni krediti	18.413	/	
-	Materijala	67.683	74.485		2	Obaveze iz poslovanja	35.962	40.980	
-	Nedovršena proizvodnja	90.931	87.310		3	Obaveze za poreze	4.758	14.872	
-	Gotovi proizvodi	61.895	58.312		4	Ostalo	22.988	9.104	
-	Roba	5.375	2.394						
-	Dati avansi	24.855	20.310						
-	Stalna sredstva za prodaju	12.404	6.202						
2	Kratkoročna potraživanja	122.873	106.711	86					
-	Kupci	97.849	71.267						
-	Gotovina i hart.od vrednosti	19.209	20.725						
-	Kratkoročni fin.plasmani	3.121	14.719						
-	Ostala potraživanja	2.700	/						
III	Odložena poreska sredstva	7.087	5.682	80					
	Ukupno: I+II+III	568.554	567.689	99		Ukupno: I+II	568.554	567.689	99

Na osnovu iskazanih podataka o preseku bilansa po ročnoj strukturi sredstava i izvora mogu se konstatovati sledeće činjenice:

- Ukupna imovina preduzeća je smanjena za 1%, iako su stalna sredstva povećana za 14%. Do smanjenja ukupne imovine je došlo zbog činjenice da su smanjena obrtna sredstva (zalihe i potraživanja)
- Insa AD nema preliivanja kratkoročnih izvora u investicije, već koristi znatan deo dugoročnih izvora za finansiranje obrtnih sredstava. Takođe dugoročni izvori imaju tendenciju rasta zbog povećane neraspoređene dobiti i transmormacije kratkoročnih u dugoročne kredite što je uslovalo povećanu solventnost preduzeća.
- Razlika između dugoročnih izvora i stalnih sredstava od 301,6/miliona dinara predstavlja neto obrtni fond i funkciji je finansiranja obrtnih sredstava. Od neto obrtnog fonda 176/miliona se odnosi na dugoročne kredite.
- Na osnovu izloženog može se zaključiti da Insa i pored poboljšanog kvaliteta izvora ima veliko angažovanje obrtnih sredstava za postojeći obim poslovanja a koje finansira iz tuđih izvora, što u znatnoj meri utiče na tekuću likvidnost i finansijski rezultat.
- Ostvarena dobit u 2016 godini iznosi 6,5/milionadinara što je skromno, a omogućava isplatu dividende od 21,80 dinara bruto ($6.500.00:298.067=21,80$).
- Imajući u vidu malu bruto dobit po akciji, stručna služba predlaže da se ostvarena dobit ne raspoređuje, već da se koristi za tekuće poslovanje, s obzirom da se tekuće poslovanje u znatnom iznosu finansira iz kredita banaka.

Za stručnu službu
Finansijski direktor

Perić Ivan